

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

15. prosinca 2016.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Direktiva 2000/35/EZ – Borba protiv kašnjenja u plaćanju – Nadležnost Suda – Transakcija zaključena prije pristupanja Republike Slovenije Europskoj uniji – Područje primjene – Pojam ‚poslovne transakcije‘ – Pojam ‚poduzetnik‘ – Najviši iznos zateznih kamata“

U predmetu C-256/15,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputilo Vrhovno sodišće (Vrhovni sud, Slovenija), odlukom od 19. ožujka 2015., koju je Sud zaprimio 1. lipnja 2015., u postupku

Drago Nemec

protiv

Republike Slovenije,

SUD (peto vijeće),

u sastavu: J. L. da Cruz Vilaça, predsjednik vijeća, A. Tizzano (izvjestitelj), potpredsjednik Suda, M. Berger te A. Borg Barthet i E. Levits, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Bobek,

tajnik: M. Aleksejev, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 4. svibnja 2016.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za slovensku vladu, N. Pintar Gosenca i A. Vran, u svojstvu agenata,

— za latvijsku vladu, A. Bogdanova i I. Kalniņš, u svojstvu agenata,

— za Europsku komisiju, M. Šimerdová i M. Žebre, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 28. srpnja 2016.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: slovenski

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje Direktive 2000/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2000. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama (SL 2000., L 200, str. 35.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 3., str. 3.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Drage Nemece i Republike Slovenije radi naknade štete koju je on navodno pretrpio zbog navodne nespojivosti nacionalnog propisa s Direktivom 2000/35.

Pravni okvir

Pravo Unije

Akt o pristupanju iz 2003.

- 3 U članku 2. Akta o uvjetima pristupanja Češke Republike, Republike Estonije, Republike Cipra, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Mađarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije i Slovačke Republike Europskoj uniji i prilagodbama ugovora na kojima se temelji Europska unija (SL 2003., L 236, str. 33., u daljnjem tekstu: Akt o pristupanju iz 2003.) propisano je:

„Odredbe izvornih ugovora i akata koje su donijele institucije i Europska središnja banka prije pristupanja obvezujuće su za nove države članice od dana njihova pristupanja i primjenjuju se u tim državama pod uvjetima utvrđenima u tim ugovorima i u ovom Aktu.“

- 4 Člankom 54. navedenog akta predviđeno je:

„Nove države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi od dana pristupanja bile usklađene s odredbama direktiva i odluka u smislu članka 249. Ugovora o EZ-u i članka 161. Ugovora o Euratomu, osim ako je u Prilozima navedenima u članku 24. ili u drugim odredbama iz ovog Akta ili njegovih Priloga predviđen neki drugi rok.“

Direktiva 2000/35

- 5 U uvodnim izjavama 7., 9., 10., 13. i 16. Direktive 2000/35 navodi se:

„(7) Na poduzetnicima je, posebno malom i srednjem poduzetništvu, težak upravni i financijski teret kao posljedica pretjerano dugih rokova plaćanja i kašnjenja s plaćanjem. Štoviše, ovi problemi su glavni razlog stečajeva koji prijete opstanku poduzetnika i rezultiraju brojnim gubicima radnih mjesta.

[...]

(9) Razlike u pravilima glede plaćanja i praksa u državama članicama predstavljaju prepreku ispravnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta.

(10) Ovakva situacija ima za posljedicu značajno ograničavanje poslovanja između država članica. Ovo je u suprotnosti s člankom 14. Ugovora, budući da bi poduzetnici morali biti u mogućnosti trgovati na cijelom unutarnjem tržištu pod uvjetima koji osiguravaju da prekogranične transakcije nisu rizičnije od domaće prodaje. [...]

[...]

(13) Ova se Direktiva odnosi samo na plaćanja koja se vrše kao naplata za poslovanje i ne uređuje poslovanje s potrošačima niti kamate u vezi s drugim plaćanjima, na primjer plaćanja u vezi sa zakonodavstvom o čekovima i mjenicama, plaćanja radi naknade štete uključujući plaćanja od strane osiguravajućih društava.

[...]

(16) Kašnjenje u plaćanju predstavlja povredu ugovora, što dužnicima u većini država članica zbog niskih kamatnih stopa za kašnjenje s plaćanjem i/ili sporih postupaka naknade predstavlja financijsku korist. Potrebna je odlučna promjena [...] kako bi se obrnuo taj trend i osiguralo da su posljedice kašnjenja s plaćanjem takve da odvrćaju od zakašnjenja.“

6 Člankom 1. te direktive, u kojemu je definirano njezino područje primjene, propisano je:

„Ova se Direktiva primjenjuje na sva plaćanja izvršena radi naplate u poslovanju.“

7 Člankom 2. točkom 1. navedene direktive predviđeno je:

„U smislu ove Direktive:

1. ‚[Poslovne transakcije]‘ znač[e] transakcij[e] između poduzetnika, odnosno između poduzetnika i javnih tijela koja rezultira[ju] isporukom robe ili pružanjem usluga za naknadu,

[...]

‚poduzetnik‘ znači svaki subjekt koji neovisno obavlja neku gospodarsku ili profesionalnu djelatnost, čak i ako tu djelatnost obavlja samo jedna osoba.“

8 U članku 3. Direktive 2000/35, pod naslovom „Kamate u slučaju zakašnjenja plaćanja“, u njegovu stavku 1. je propisano:

„Države članice osigurat će:

(a) da kamate u skladu s točkom (d) postanu dospjele od dana nakon datuma ili isteka roka za plaćanje određenog u ugovoru;

[...]

(c) vjerovnik je ovlašten na kamatu radi kašnjenja s plaćanjem, ako:

i. je ispunio svoje ugovorne i zakonske obveze; i

ii. nije primio iznos dugovanja na vrijeme, osim ako dužnik nije odgovoran za kašnjenje;

(d) visina kamate za kašnjenje u plaćanju (‚zakonska kamatna stopa‘) koju je dužnik dužan platiti mora biti jednaka kamatnoj stopi koju primjenjuje Europska središnja banka u svojim zadnjim transakcijama refinanciranja koje su obavljene prije prvog kalendarskog dana određenog polugodišta (‚referentna stopa‘) plus najmanje sedam postotnih bodova [...], osim ako je u ugovoru drugačije određeno. Kod država članica koje ne sudjeluju u trećoj fazi gospodarske i monetarne unije navedena referentna stopa mora biti jednaka stopi koju je odredila njihova nacionalna središnja banka. [...]

[...]“

9 Članak 6. te direktive glasi:

„1. Države članice donose zakone i druge propise kako bi se uskladili s ovom Direktivom do 8. kolovoza 2002. [...]

[...]

3. Prilikom prenošenja ove Direktive u svoje nacionalno zakonodavstvo, države članice mogu isključiti iz primjene sljedeće:

[...]

(b) ugovore koji su zaključeni prije 8. kolovoza 2002. [...]

[...]“

Slovensko pravo

Odredbe koje se odnose na plaćanje zatezних kamata

10 Sukladno članku 277. stavku 1. Zakona o obligacijskih razmerjih (Zakon o obveznim odnosima), dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje, pored glavnice, i zatezne kamate.

11 Taj je zakon 1. siječnja 2002. zamijenjen Obligacijskim zakonikom (Zakonik o obveznim odnosima, u daljnjem tekstu: OZ). On je u bitnom preuzeo odredbu navedenu u prethodnoj točki ove presude te je člankom 376. uvedeno novo pravilo prema kojemu zatezne kamate prestaju teći kada iznos dospjelih neplaćenih kamata dosegne iznos glavnice (u daljnjem tekstu: pravilo *ne ultra alterum tantum*).

Odredbe koje se odnose na obrt

12 Iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da je u vrijeme nastanka činjenica iz glavnog postupka u lipnju 1993. obavljanje samostalne gospodarske djelatnosti od strane fizičke osobe bilo uređeno Obrtnim Zakonom (Zakon o obrtu), u verziji koja je u to vrijeme bila na snazi. Na temelju tog zakona, koji je poslije izmijenjen, fizičke osobe morale su za obavljanje gospodarske djelatnosti u svojstvu obrtnika imati dozvolu koju izdaje nadležno tijelo, u kojoj se navodi djelatnost za koju se izdaje.

Glavni postupak i prethodna pitanja

13 D. Nemecu je od 8. studenoga 1989. izdana obrtnica za obavljanje poduzetničke djelatnosti tokarenja mehaničkih dijelova i varenja. U lipnju 1993. sklopio je s Gasilskim društvom Murska Sobota (Vatrogasno društvo u Murskoj Soboti, u daljnjem tekstu: udruga) ugovor na temelju kojega je toj udruzi dana u najam cisterna za prijevoz vode tijekom sušnog razdoblja.

14 Tijekom 1996., D. Nemeć podnio je tužbu protiv udruge kojom je zatražio da joj se naloži da mu, na temelju tog ugovora, plati iznos od 17 669,51 eura.

15 Odlukom od 17. veljače 2010. Više sudišće v Mariboru (Viši sud u Mariboru, Slovenija) naložilo je udruzi plaćanje iznosa od 15 061,44 eura, uvećanog za zakonske zatezne kamate za razdoblje od 25. ožujka 1996. do 31. prosinca 2001. S druge strane, taj je sud odbio zahtjev za isplatu zakonske

zatezne kamate za razdoblje nakon 1. siječnja 2002., datuma kada je pravilo *ne ultra alterum tantum* stupilo na snagu. Naime, iznos kamata koje su dospjele do 31. prosinca 2001. već je prelazio iznos glavnice.

- 16 Udruga je, izvršavajući tu odluku, 18. svibnja 2010. platila dugovani iznos.
- 17 Smatrajući da je pravilo *ne ultra alterum tantum* nespojivo s Direktivom 2000/35 te da je, stoga, Više sodišće v Mariboru (Viši sud u Mariboru) pogrešno odbilo njegov zahtjev za plaćanje zateznih kamata za razdoblje od 1. siječnja 2002. do 18. svibnja 2010., D. Nemeč je protiv Republike Slovenije podnio tužbu zbog naknade štete koju je pretrpio zbog te navodne nespojivosti. Budući da je prvostupanjski sud odbio tu tužbu odlukom od 18. svibnja 2011., koja je potvrđena u žalbenom postupku odlukom od 24. siječnja 2012. s obrazloženjem da ta direktiva nije primjenjiva na činjenice u glavnom postupku, D. Nemeč je podnio reviziju sudu koji je uputio zahtjev, a to je Vrhovno sodišće (Vrhovni sud, Slovenija).
- 18 Potonji sud izražava sumnje glede pitanja potpada li ugovor o kojemu je riječ u glavnom postupku pod područje primjene *ratione materiae* Direktive 2000/35. Posebno, postavlja si pitanje je li D. Nemeč sklopio ugovor u svojstvu „poduzetnika“ u smislu članka 2. točke 1. te iste direktive, odnosno kao subjekt koji neovisno obavlja gospodarsku ili profesionalnu djelatnost, tako da navedeni ugovor predstavlja „poslovnu transakciju“ u smislu iste odredbe i stoga potpada pod područje primjene navedene direktive. Naime, iako se ugovor o kojemu je riječ u glavnom postupku odnosi na gospodarsku djelatnost i dovodi do izdavanja računa, on međutim ne potpada pod djelatnost tokarenja mehaničkih dijelova i varenja za koje je D. Nemeču izdana dozvola za obavljanje samostalne obrtničke djelatnosti.
- 19 U slučaju potvrdnog odgovora, sud koji je uputio zahtjev postavlja također pitanje o sukladnosti pravila *ne ultra alterum tantum* predviđenog člankom 376. OZ-a s Direktivom 2000/35.
- 20 U tim je okolnostima Vrhovno sodišće (Vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
  - „1. Treba li članak 2. točku 1. treću podtočku Direktive 2000/35 tumačiti na način da se, u sustavu u kojem se fizičkoj osobi kako bi mogla obavljati gospodarsku djelatnost izdaje dozvola u kojoj se navodi djelatnost za koju se dozvola izdaje, ne radi o poduzetniku pa stoga ni o poslovnoj transakciji u smislu navedene odredbe direktive kada se pravni posao iz kojeg proizlazi kašnjenje u plaćanju odnosi na djelatnost koja nije obuhvaćena dozvolom;te u slučaju negativnog odgovora na prethodno pitanje [...]
2. Treba li odredbu članka 2. točke 1. treće podtočke Direktive 2000/35 tumačiti tako da se fizička osoba smatra poduzetnikom, a pravni posao iz kojeg proizlazi kašnjenje u plaćanju predstavlja poslovnu transakciju u smislu te odredbe, kada se radi o pravnom poslu koji nije obuhvaćen registriranom djelatnošću navedene fizičke osobe, već proizlazi iz djelatnosti koja po svojoj naravi može biti gospodarska djelatnost, te je na temelju takvog posla izdan račun; i
3. Je li pravilo prema kojemu zatezne kamate prestaju teći kada iznos dospjelih i neplaćenih kamata dosegne iznos glavnice (pravilo *ne ultra alterum tantum*) u suprotnosti sa odredbama Direktive 2000/35?“

Nadležnost Suda

- 21 Slovenska vlada i Europska komisija na raspravi pred Sudom izrazile su stajalište da on nije nadležan dati odgovore na pitanja koja je postavio sud koji je uputio zahtjev. Naime, predmet glavnog postupka je situacija koja je nastala prije pristupanja Republike Slovenije Europskoj uniji 1. svibnja 2004. te je proizvela sve svoje učinke prije tog datuma.
- 22 U tom pogledu valja navesti da je točno da je ugovor o kojemu je riječ u glavnom postupku sklopljen u lipnju 1993. i da je, stoga, polazište ovog predmeta situacija koja je nastala prije pristupanja Republike Slovenije Uniji.
- 23 Međutim, ta je situacija nastavila proizvoditi pravne učinke i nakon tog pristupanja. Naime, neplaćanje glavnog duga iz kojeg potječu zatezne kamate koje D. Nemeć potražuje trajalo je do 18. svibnja 2010, dana kada je udruga izvršila plaćanje tog duga, a tužbom koju je D. Nemeć podnio upravo se traži naknada štete koju tvrdi da je pretrpio time što je Više sodišće v Mariboru (Viši sud u Mariboru) odbilo zahtjev za plaćanje navedenih kamata za razdoblje od 1. siječnja 2002. do 18. svibnja 2010.
- 24 Doista, na temelju članka 2. i 54. Akta o pristupanju iz 2003., odredbe izvornih ugovora i akata, koje su donijele institucije prije pristupanja, obvezujuće su za nove države članice od dana njihova pristupanja i primjenjuju se u tim državama pod uvjetima utvrđenima u tim ugovorima i u tom aktu.
- 25 Nadalje, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, novo se pravilo u načelu primjenjuje odmah, bez odgode, na buduće učinke situacije nastale primjenom starog pravila. Primjenjujući to načelo Sud je presudio da, kada ne postoje pojašnjenja glede primjene odredbe prava Unije u aktu o uvjetima pristupanja države članice, tu se odredbu mora smatrati odredbom trenutane primjene koja vezuje tu državu članicu od dana njezina pristupanja Uniji, tako da se primjenjuje na buduće učinke situacija koje su nastale prije tog pristupanja (vidjeti u tom smislu presude od 12. studenoga 2009., *Elektrownia Pątnów II*, C-441/08, EU:C:2009:698, t. 32., od 22. prosinca 2010., *Komisija/Poljska*, C-385/08, EU:C:2010:801, t. 29. te od 21. prosinca 2011., *Ziolkowski i Szeja*, C-424/10 i C-425/10, EU:C:2011:866, t. 57.).
- 26 Posebno u odnosu na Direktivu 2000/35, Akt o pristupanju iz 2003. ne sadržava nijednu posebnu odredbu o primjeni te direktive na Republiku Sloveniju. Stoga, ona je postala trenutano primjenjiva i obvezujuća za tu državu članicu počevši od dana njezina pristupanja Uniji te se, od tada, može primijeniti na buduće učinke situacija koje su nastale ili do kojih je došlo prije tog pristupanja, kao što su one u glavnom postupku.
- 27 Slijedom navedenog, s obzirom na to da se pravo Unije može primijeniti u glavnom postupku, Sud je nadležan odgovoriti na pitanja koja je uputio nacionalni sud.

O prethodnim pitanjima

Prvo i drugo pitanje

- 28 Svojim prvim dvama pitanjima, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 2. točku 1. Direktive 2000/35 tumačiti na način da fizičku osobu kojoj je izdana dozvola za obavljanje gospodarske djelatnosti u svojstvu samostalnog obrtnika treba smatrati „poduzetnikom“ u smislu te odredbe te na način da transakcija koju je zaključila s trećom osobom predstavlja „poslovnu transakciju“ u smislu te iste odredbe, u slučaju kada, iako nije obuhvaćena djelatnostima iz navedene dozvole, ta se transakcija odnosi na gospodarsku djelatnost.

- 29 Kako bi se odgovorilo na to pitanje, valja uvodno pojasniti da, iako su na temelju članka 6. stavka 3. točke (b) Direktive 2000/35 države članice mogle, prilikom njezina prenošenja, isključiti iz područja primjene te direktive ugovore sklopljene prije 8. kolovoza 2002., iz zahtjeva za prethodnu odluku ipak proizlazi da Republika Slovenija nije iskoristila tu mogućnost, što je slovenska vlada potvrdila na raspravi pred Sudom.
- 30 U odnosu na postavljena pitanja, valja podsjetiti da se sukladno članku 1. Direktive 2000/35, ona primjenjuje na sva plaćanja izvršena radi naplate u poslovanju. U članku 2. točki 1. prvoj podtočki te direktive „poslovna transakcija“ definirana je tako da obuhvaća sve transakcije između poduzetnika, odnosno između poduzetnika i javnih tijela koja rezultira isporukom robe ili pružanjem usluga za naknadu, dok je u tom pogledu, s druge strane, u uvodnoj izjavi 13. navedene direktive pojašnjeno da su iz tog pojma isključene transakcije zaključene s potrošačima. U skladu s člankom 2. točkom 1. trećom podtočkom iste direktive, „poduzetnik“ u smislu te direktive znači svaki subjekt koji neovisno obavlja neku gospodarsku ili profesionalnu djelatnost, čak i ako tu djelatnost obavlja samo jedna osoba.
- 31 Osim toga, iz uvodnih izjava 7., 10. i 16. Direktive 2000/35 proizlazi da je njezin cilj unaprijediti ispravno funkcioniranje unutarnjeg tržišta, tako da se zaštite poduzetnici, posebno malo i srednje poduzetništvo, od kašnjenja u plaćanju.
- 32 Stoga, direktiva nije namijenjena tome da bude primijenjena na sve transakcije koje rezultiraju isporukom robe ili pružanjem usluga za naknadu, osobito ne na sve one koje pojedinci svakodnevno sklapaju.
- 33 Iz toga proizlazi da nije dovoljno da osoba zaključi transakciju koja se odnosi na gospodarsku djelatnost, poput najma stvari trećoj osobi, da bude obuhvaćena pojmom „poduzetnik“ i da se ta transakcija kvalificira kao „poslovna transakcija“ u smislu članka 2. točke 1. navedene direktive. Pored navedenog, potrebno je da ta osoba postupa kao subjekt koji neovisno obavlja takvu ili profesionalnu djelatnost.
- 34 Kao što je to nezavisni odvjetnik u bitnom naveo u točki 82. svojeg mišljenja, taj zahtjev podrazumijeva da navedena osoba, neovisno o pravnom obliku i statusu koji ima u nacionalnom pravu, obavlja tu djelatnost na strukturiran i trajan način te da ta aktivnost ne bude ograničena na specifičnu i izoliranu uslugu te da odnosna transakcija ulazi u okvir navedene djelatnosti.
- 35 Međutim, s jedne strane, suprotno Komisijinim navodima, iz članka 2. točke 1. Direktive 2000/35 ne proizlazi da predmetna djelatnost mora neophodno biti glavna gospodarska ili profesionalna djelatnost odnosne osobe ili biti povezana s tom djelatnošću.
- 36 S druge strane, suprotno stajalištu slovenske vlade i Komisije, kvalifikacija osobe kao „poduzetnika“ u smislu te odredbe ne ovisi o tome jesu li nadležna nacionalna tijela izdala dozvolu za obavljanje odnosne djelatnosti.
- 37 Stoga se u nacionalnom sustavu, u kojemu je obavljanje gospodarske ili profesionalne djelatnosti od strane fizičke osobe u svojstvu samostalnog obrtnika ili poduzetnika uvjetovano izdavanjem dozvole, fizička osoba kojoj je takva dozvola izdana ne može se isključiti iz pojma „poduzetnik“, a transakcije koje zaključi ne mogu se isključiti iz pojma „poslovne transakcije“, samo zato što se te transakcije ne odnose na neovisnu gospodarsku ili profesionalnu djelatnost za koje je dozvola izdana ili ulaze u okvir neovisne gospodarske ili profesionalne djelatnosti koji je širi od okvira potonje djelatnosti.
- 38 Naime, svako suprotno tumačenje dovelo bi do toga da doseg tih pojmova ovisi o pojedinačnom nacionalnom pravu i posebno o sustavu uspostavljenog u pojedinačnoj državi članici za obavljanje neovisne gospodarske ili profesionalne djelatnosti. Međutim, iz zahtjeva za ujednačenu primjenu prava Unije te načela jednakosti proizlazi da se pojmovi „poduzetnik“ i „poslovna transakcija“ moraju

autonomno i ujednačeno tumačiti s obzirom na to da se u članku 2. točki 1. Direktive 2000/35 ne upućuje na nacionalno pravo (vidjeti analogijom presudu od 29. rujna 2015., Gmina Wrocław, C-276/14, EU:C:2015:635, t. 25. i navedenu sudsku praksu).

- 39 Nadalje, kao što je to nezavisni odvjetnik naveo u točki 90. svojega mišljenja, svako tumačenje prema kojemu doseg pojma „poduzetnik“, te na taj način i područje primjene *ratione personae* i *ratione materiae* Direktive 2000/35, ovisi o izdavanju dozvole za obavljanje odnosne djelatnosti od strane nadležnih nacionalnih tijela države članice u sukobu je s ciljem kojemu ta direktiva teži, a to je, kako to proizlazi iz uvodne izjave 10. iste, pojednostavljene poslovanja između država članica. Naime, poduzetnici ili javne vlasti drugih država članica morali bi radi utvrđenja je li zaključena transakcija obuhvaćena područjem primjene Direktive 2000/35 sustavno provjeravati odnosi li se ta transakcija na djelatnosti za koju je navedena dozvola izdana, a što bi moglo ograničiti ili ometati prekogranične transakcije.
- 40 Iz toga slijedi da iako se okolnost da je odnosna osoba zaključila transakciju u okviru djelatnosti za koju je ishodila dozvolu može, među drugim elementima, uzeti u obzir prilikom ocjene je li ta osoba postupala kao „poduzetnik“ u smislu članka 2. točke 1. Direktive 2000/35, ta okolnost ne može biti odlučujuća.
- 41 Slijedom navedenog, sve okolnosti konkretnog slučaja treba uzeti u obzir kako bi se utvrdilo je li osoba postupala u tom svojstvu – odnosno, kao što je to izloženo u točki 34. ove presude, u okviru strukturirane i trajne neovisne gospodarske ili profesionalne djelatnosti – te imaju li stoga transakcije koje je ona zaključila svojstvo poslovnih transakcija u smislu te odredbe.
- 42 Među tim okolnostima osobito se ubraja činjenica da predmetna osoba posluje pod svojim trgovačkim ili profesionalnim imenom te da je povodom zaključene transakcije izdan račun.
- 43 S obzirom na gore navedeno, na sudu koji je uputio zahtjev je da utvrdi je li u konkretnom slučaju D. Nemeč sklopio ugovor o kojemu je riječ u glavnom postupku u svojstvu „poduzetnika“ u smislu članka 2. točke 1. Direktive 2000/35.
- 44 Imajući u vidu sve gornje navode, valja odgovoriti na prva dva pitanja tako da članak 2. točku 1. Direktive 2000/35 treba tumačiti na način da se fizička osoba kojoj je izdana dozvola za obavljanje djelatnosti u svojstvu samostalnog obrtnika mora smatrati „poduzetnikom“ u smislu te odredbe, a transakciju koju on zaključuje „poslovnom transakcijom“ u smislu te iste odredbe, u slučaju kada transakcija, iako nije obuhvaćena djelatnostima iz navedene dozvole, ulazi u okvir obavljanja strukturirane i trajne neovisne gospodarske ili profesionalne djelatnosti, što je na sudu koji je uputio zahtjev da utvrdi, imajući u vidu sve okolnosti konkretnog slučaja.

Treće pitanje

- 45 Svojim trećim pitanjem, sud koji je uputio pitanje u biti pita treba li Direktivu 2000/35 tumačiti na način da joj se protivi nacionalni propis, kao što je članak 376 OZ-a, kojime je predviđeno da dospjele i neplaćene zatezne kamate prestaju teći kada njihov iznos dosegne iznos glavnice.
- 46 Kako bi se odgovorilo na to pitanje valja podsjetiti da se, sukladno stalnoj sudskoj praksi Suda, Direktivom 2000/35 ne provodi potpuno usklađivanje svih pravila koja se odnose na kašnjenje u plaćanju u poslovnim transakcijama (presude od 26. listopada 2006., Komisija/Italija, C-302/05, EU:C:2006:683, t. 23., od 3. travnja 2008., 01051 Telecom, C-306/06, EU:C:2008:187, t. 21. te od 11. rujna 2008., Caffaro, C-265/07, EU:C:2008:496, t. 15.).

- 47 Posebno, tom se direktivom ne usklađuju svi aspekti koji se odnose na zatezne kamate. Naime, njezinim člankom 3. uređuju se samo neki aspekti, i to pravo na kamatu u slučaju kašnjenja u plaćanju, datum kada se može tražiti plaćanje kamata, kamatne stope, pravo vjerovnika na naknadu troškova za naplatu duga koji su nastali nakon kašnjenja u plaćanju kao i posljedice uporabe ugovornih klauzula koje su očito nepoštene prema dužniku.
- 48 Nasuprot tomu, Direktiva 2000/35 ne sadržava pravila koja se odnose na razdoblje kada teku zatezne kamate ili na najveći mogući iznos tih kamata.
- 49 Stoga su države članice slobodne urediti to pitanje, pod uvjetom da ne povrijede ciljeve kojima Direktiva 2000/35 teži te da omoguće postizanje njenog korisnog učinka (vidjeti analogijom presudu od 14. rujna 2016., Pérez López, C-16/15, EU:C:2016:679, t. 59. i navedenu sudsku praksu).
- 50 Imajući to na umu, valja naglasiti da je cilj navedene direktive, kao što to proizlazi iz uvodnih izjava 7. i 16., da odvрати od kašnjenja u plaćanju, osobito tako da se ukloni mogućnost da to predstavlja financijsku korist za dužnika te da se zaštiti vjerovnike od takvih kašnjenja.
- 51 Doista, slovenska vlada, koju podupire latvijska vlada, smatra da pravilo *ne ultra alterum tantum* iz članka 376. OZ-a nije protivno tim ciljevima. Upravo suprotno, u tom je pravilu uključena funkcija zateznih kamata, koja ide za tim da se potakne dužnika da ispuni svoju obvezu plaćanja, a ne da omogući vjerovniku da se obogati. Naime, navedeno pravilo, zaštićujući vjerovnika, omogućuje da se izbjegne da dospjele zatezne kamate budu takve da se na dužnika prevale nerazumno visok dug te da se stvori nepravedan i neproporcionalan odnos između vjerovnika i dužnika, koji može dovesti potonjeg u stanje nesposobnosti za plaćanje.
- 52 U tom pogledu, valja naglasiti da takvo pravilo, time što se određuje najviši iznos zateznih kamata do iznosa glavnice, može ograničiti odvrćajući učinak koji je povezan s plaćanjem tih kamata.
- 53 Međutim, s jedne strane, takvo utvrđivanje najvišeg iznosa ne dovodi u pitanje cilj zaštite vjerovnika koji se Direktivom 2000/35 želi postići kao ni njezin korisni učinak.
- 54 Naime, pravilo *ne ultra alterum tantum* ne dovodi do takvog ograničenja visine zateznih kamata da se njime narušava sama bit prava vjerovnika da zatraži takve kamate u slučaju kašnjenja u plaćanju, predviđenog u članku 3. stavku 1. točkama (a) do (c) te direktive, ili da se njime onemogući ostvarenje odvrćajuće funkcije tih kamata u odnosu na dužnika. Također, navedeno pravilo nema nikakav utjecaj na primjenjivu stopu zateznih kamata, koja mora odgovarati onoj iz članka 3. stavka 1. točke (d) navedene direktive.
- 55 S druge strane, kao što je to nezavisni odvjetnik u bitnome izložio u točkama 66. i 67. svojeg mišljenja, valja navesti da je nacionalni zakonodavac, na temelju margine prosudbe kojom raspolaže, mogao smatrati da treba uspostaviti ravnotežu između cilja zaštite vjerovnika i potrebe da se na dužnika ne prevale nerazumno visoki dug. U okviru te margine prosudbe, taj je zakonodavac mogao smatrati da pravilo, poput pravila *ne ultra alterum tantum*, predstavlja prikladno sredstvo za postizanje tog cilja.
- 56 Nadalje, takvo pravilo valja ispitati, ne samo za sebe, već u kontekstu u kojem je smješteno. S tim ciljem, valja također voditi računa o drugim odredbama nacionalnog prava koje se primjenjuju na kašnjenje u plaćanju.
- 57 U tom pogledu, slovenska vlada osobito ističe članak 380. OZ-a, kojime se jamči da se vjerovniku koji je zbog kašnjenja u plaćanju pretrpio štetu u iznosu koji prelazi onaj priznatih kamata dodijeli naknada štete kojom će pokriti razliku.

- 58 Doista, nacionalni zakonodavac je mogao, u okviru margine prosudbe kojom raspoláže, smatrati da je narav te odredbe, zajedno sa svim pravilima predviđenima Direktivom 2000/35, takva da može jamčiti zaštitu vjerovnika protiv kašnjenja u plaćanju.
- 59 S obzirom na sve gornje navode, valja odgovoriti na treće pitanje tako da Direktivu 2000/35 treba tumačiti na način da joj se ne protivi nacionalni propis, kao što je članak 376. OZ-a, kojime je predviđeno da dospjele i neplaćene zatezne kamate prestaju teći kada njihov iznos dosegne iznos glavnice.

Troškovi

- 60 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (peto vijeće) odlučuje:

- 1) **Članak 2. točku 1. Direktive 2000/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2000. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama treba tumačiti na način da se fizička osoba kojoj je izdana dozvola za obavljanje djelatnosti u svojstvu samostalnog obrtnika mora smatrati „poduzetnikom“ u smislu te odredbe, a transakciju koju on zaključuje „poslovnom transakcijom“ u smislu te iste odredbe, u slučaju kada transakcija, iako nije obuhvaćena djelatnostima iz navedene dozvole, ulazi u okvir obavljanja strukturirane i trajne neovisne gospodarske ili profesionalne djelatnosti, što je na sudu koji je uputio zahtjev da utvrdi, imajući u vidu sve okolnosti konkretnog slučaja.**
- 2) **Direktivu 2000/35 treba tumačiti na način da joj se ne protivi nacionalni propis, kao što je članak 376. Obligacijskog zakonika (Zakonik o obveznim odnosima), kojime je predviđeno da dospjele i neplaćene zatezne kamate prestaju teći kada njihov iznos dosegne iznos glavnice.**

Potpisi